

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A budapesti kamara közgyűlése.

Egy nehéz év nehéz munkájáról adtak beszámolót a budapesti kamara március 18. napján tartott évi rendes közgyűlésén. A kamara az elmúlt évben is mindig ott volt s mindig hallatta komoly jelentőségű irányító szavát, ahol s amikor bármely vonatkozásban is közjegyzői kérdéssről volt szó. Az ország vezető kamarájának közismert tekintélye és közreműködése az elmúlt év folyamán is sok közjegyzői kérdést juttatott a lehetőség szerinti kielégítő megoldáshoz s ennek az eredményes munkásságnak oroszán részét a kamara kitűnő elnöke *Lázár Ferenc*, a magyar közjegyzői közéletnek ez a prominens egyénisége ismert agilitásával készséggel vállalta s fáradhatatlan buzgósággal teljesítette.

A közgyűlést megnyitó beszédében *Lázár Ferenc* dr. sorra vette a legégetőbb közjegyzői kérdéseket. Ezek sorában természetesen első helyen emlékezett meg a közjegyzői rendtartás reformjáról, amely illetékes helyről tett többrendbeli ígéret ellenére is mindezideig sajnálatosan nem valósult meg, holott a kérdést a közjegyzői kar és az igazságügyminisztérium részéről is kellő alaposággal előkészítették. Felemlítette a karnak régi kívánóságát, a képviselét az országgyűlés képviselőházában s jelezte az ennek érdekében tovább folytatandó akció fontosságát. Kívánatosnak tartotta a közjegyzői karnak az Otba kötelekébe való felvételét, ami a karra jelentős előnyökkel járna. Rámutatott a súlyosan változott gazdasági helyzetre s ezzel kapcsolatban megfontolásra ajánlotta a nyugdíjellátások emelése lehetőségének kérdését. A megnyitó beszédet a közgyűlés tagjainak élénken érdeklődő figyelme kísérte.

A kamara évi jelentését *Szilléry Péter* dr. titkár nagy alaposággal állította össze és terjesztette a közgyűlés elé. A bevezető része a jelentésnek a következő:

„A második világháború kitörése óta ötödik, Magyarország harcra lépése óta harmadik évi közgyűlésünket tartjuk. Mind messzebbre távolod-

A budapesti kamara közgyűlése.

Horváth István dr.: Az örökhagyó végakarátának tiszteletben tartása.

ifj. Rápolti Nagy Jenő dr.: Állampolgárság és idegenek öröklése a felszabadult erdélyi részeken.

Közlemények.

Változás az igazságügyi kormány vezetésében.

Athelyezés.

A nyugdíjintézet közgyűlése.

Halálozás.

Az Országos Egylet közgyűlése.

A helyettesek egyesületének közgyűlése.

Jogsegély egyezmény Horvátországgal.

Baranya vármegye közigazgatási bizottsága a közjegyzők beadványozási jogáról.

A közjegyzők és helyettesek nyelvjogosítványa.

Egyes erdőgazdasági ingatlanok háramlása örökösödési eljárás rendjén.

A közjegyzők névjegyzéke.

Állásközvetítések.

Kihirdetett törvények.

Rendelet.

Joggyakorlat.

Magánjog.

nak a szemünk elől az elmúlt békekorszak kiegyensúlyozott körülményei, mindegyre homályosabbaknak és bizonytalanabbaknak látjuk a jövőendő béke körvonalait. Lesz-e megnyugvás a lelkekben, lesznek-e világos, könnyen felismerhető tiszteletben tartott jogviszonyok emberek, foglalkozási ágak és társadalmi osztályok, nemzetek és államok, földrészek és államszövetségek között? Vagy az eljövendő béke is csak forrongás lesz éveken, esetleg évtizedeken át, gomolygó eszmék, lelkesen vitatott világnézetek elkeseredett harca, míg rá nem jönnek a tömegek megint arra, hogy hiába minden, a legfőbb társadalmi rendező elv mégis csak a keresztény erkölcsi szabályokkal összhangban tartott jog volt és marad mindig.

A perenkívüli igazságszolgáltatást és a megelőző jogvédelmet törvényes hatáskörében hivatásszerűen ellátó királyi közjegyzői karra a lelkek megnyugvásának, a kialvóban lévő jogérzék felszításának és ébrentartásának, a jogok és kötelességek összehangolásának szolgálatában minden időben és minden körülmények között igen jelentős szerep vár. Felelő tudni, ne feledjük el és ne hagyjuk feledésbe menni soha, hogy amikor a teendőinket odaadón, lelkiismeretesen látjuk el, ezzel a tőlünk telhető leghasznosabb szolgálatot tesszük a magyar nemzet szebb, boldogabb jövőjének.

A továbbiakban a jelentés az általános jogszolgáltatási és speciális közjegyzői kérdésekhez a következő megjegyzéseket fűzi:

„A kamara az elmúlt évben is éber figyelemmel iparkodott a közjegyzői intézmény, továbbá a kebelébe tartozó közjegyzők és közjegyzőjelöltek érdekeit előmozdítani. Ha ez nem sikerült is mindenkor a kívánatos mértékben, ez nem a választmányon, nem a kamara tisztviselőinek buzgalmán, nem is az intéző körök jóindulatán, de a háború okozta rendkívüli nehézségeken múltott.

Az immár hetven esztendősz közjegyzői rendtartás az ötvennyolc évvel ezelőtt megalkotott novellájával egyetemben — különösen alaki jelentőségű részeiben — már nem felelhet meg a mai életviszonyoknak. Amikor minden vonalon az egyszerűsítés, a változott körülményekhez alkalmazkodás elve érvényesül, nem lehet helyes és igazságos a hét évtized előtti viszonyokhoz idomított eljárási szabályokhoz kötni a közjegyzői tevékenységet. De a közjegyzői hatáskört megállapító törvényes rendelkezéseket is már régen tágitani kívánja az élet. Legyen elég itt a magyar magánjog kodifikációs kísérleteiben, a magyar jogász géniusz e leghatalmasabb alkotásaiban lépten-nyomon megnyilvánuló ilyen jelenségekre és törekvésekre rámutatni és reámutatni arra a megértő készségre, mellyel az igazságügyi kormányzat az ügyvédi rendtartás szükséges reformját gyakran eszközölte.

Ma már minden foglalkozási ágban a specializálódás felé halad a fejlődés, csak természetes volna tehát, hogy a családi és öröklési jog körébe vágó vagy azzal érintkező jogügyletek kivétel nélkül a hatáskörünkbe utaltassanak. Ezeknek a jogterületeknek utóvégre is mi voltunk, vagyunk és leszünk is mindig a specialistái. Bízunk abban, hogy az Igazságügyminiszter úr mielőbb a törvényhozás elé tudja terjeszteni azt a törvénytervezetet, amelyet a közjegyzői rendtartás módosítására ennek a tárgynak leghiyatottabb szakértői már elkészítettek és jóváhagyásra neki is bemutattak.

A kamara szükségesnek tartaná, hogy az ingatlanforgalom tekintetében érvényben lévő jogszabályok mielőbb egységes kódexben kiadassanak. Az utolsó negyedszázad földbirtokpolitikai megfontolásokból temérdek új jogszabályt alkotott, amelyekre valóban szükség is volt. Mert igaz a római közmondás, hogy megszerezni a földet fegyverrel, de megtartani ekével lehet. Ezt hagyták figyelmen kívül az elmúlt generációk, amikor a területünkre leselkedő idegen államokkal határos országrészekben az idegen nemzetiségűek ekéjét engedték dolgozni. A földbirtokot tehát helyesebben kell megosztani, az előrelátó telepítés és a kishaszonbérletek alapítása elkerülhetetlen, a falusi lakosságot házhelyekhez kell juttatni, az ingatlanok elidegenítését, haszonbérbe adását céltudatosan, de higgadtan korlátozni kell, az eldarabolást hatósági ellenőrzés alá kell helyezni és a birtokparcella minimumát meg kell állapítani, a hibáján kívül bajba jutott mezőgazdát segíteni kell legalább annyira, amint a múlt század merkantilis irányzata a kereskedőt segítette, — az ingatlanforgalmat azonban megakadályozni mégsem szabad, de nem is lehet. Már önmagában véve az is kifogásolható, hogy magánjogunk szabályainak megalkotásában és alkalmazásában többször jut szóhoz a rendeleti, mint a törvényi kútfő és csak rendkívüli és kivételes időkre korlátozott rendeleti jogszabályalkotás nem mindig indokolható meg ezzel a szükségességgel. Ezért is ajánlatos lenne az ingatlanforgalmat szabályozó elszórt és nehezen megtalálható jogszabályokat összegyűjteni. Örömmel üdvözlőnk a kivételes telekkönyvi eljárások egységes szabályozása tárgyában megalkotott 1938. évi XI. t.-c. életbeléptetését is, minek késését mi sem magyarázza.

A jelentés foglalkozik ezután az új állásrendszeresítések kérdésével, amelyekre a jelenlegi időket alkalmasaknak nem találja, majd a közjegyzői díjszabás arányosításának, a közjegyzőhelyettesek érdekeinek a lehető lelkiismeretes képviselésének kérdésével, Radocsay László dr. igazságügyminiszterről és a vezetése alatt álló kiváló minisztériumi tisztviselői karról a komoly elismerés hangján emlékezik meg a jelentés, megállapítva, hogy „az eléje került közjegyzői vonatkozású ügy elvi, mint kormányzati és közigazgatási természetű, karunkra vagy érdekelt kartársainkra mindig életbevágó jelentőségű ügyek elintézésében megértő méltányossággal érvényesítették nagy tudásuk és igazságszeretetük magas színvonalú követelményeit.”

Folytatólagos része a jelentésnek a következő: „Kamaránknak és kartársainknak kapcsolata a királyi bíróságokkal, pénzügyi és közigazgatási hatóságokkal, nemkülönbén az ügyvédi karral és annak társadalmi és közjogi szervezeteivel kifogástalan volt. Nem helyeselhetjük azonban a budapesti törvényszéknek a házassági és cégügyekben követett túlságosan formalisztikus gyakorlatát, mely a munkánkat sok esetben, nézetünk szerint feleslegesen nehezíti és a közjegyzői tekintély indokolatlan csökkentésére alkalmas. Az elmúlt évben is többször előfordult, hogy községi előljáróságok hatáskörüket túllépve névalíráásokat hitelesítettek. Ha ilyen eset jutott a tudomásunkra, orvoslás végett sikerrel fordultunk az illetékes alispán úrhoz. Ezenként visszatérő panaszunkat sajnos megint meg kell ismételnünk: a jegyzői magánmunkálatok korlátlanul folynak tovább és gyakran okoznak hiábavaló megterhelést a falusi lakosságnak és nehezen kibogozható bonyo-

dalmakat a peres és perenkívüli igazságszolgáltatásnak. Eggyel több ok ez is a közjegyzői rendtartás reformjának szorgalmazására.“

A kamara tagjait ért kitüntetések, a közjegyzők s helyettesek katonai szolgálatát, kinevezéseket, áthelyezéseket és elhalálozásokat említi fel ezután a jelentés. Mindezekről a közlöny annak idején részletesen megemlékezett. Elismeréssel adózik a jelentés a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztőségének s mindazoknak a kartársaknak, akik a közlönyben közzétett cikkeikkel komoly jogirodalmi tevékenységet fejtettek ki, továbbá Telman Sándor dr. és Kepes János dr. közjegyzőknek, akik a közjegyzői körökben általánosan ismert kitünő kézikönyveik újabb kiadásával a közjegyzői karnak és az intézménynek hasznos szolgálatot tettek.

A jelentés szerint a kamara a múlt évben 33 választmányi ülést tartott és 1758 beadványt iktatott. A közjegyzői névjegyzékbe bejegyeztek 8 törölték 6 közjegyzőt. A jelöltek lajstromába bejegyeztek 30, töröltek 10 jelöltet. A kamara segélyek címén a múlt évben 1.800 pengőt folyósított. A kamara kötelékébe tartozó és a különböző pénzügyigazgatóságok területén működő közjegyzők a múlt évben is adóközösségbe tömörültek. A kamara a múlt évben több kérdésben élt véleményes felterjesztéssel az Igazságügyminiszterhez. Ezeket a jelentés részletesen felsorolja. A kamarához 13 panasz érkezett, ebből 12 közjegyző 1 helyettes ellen. Ebből a kamara saját hatáskörében elintézt 9 panaszt, 3-at tett át a fegyelmi bírósághoz s folyamatban maradt az eljárás 1 ügyben.

A kamara területén működő közjegyző ügyforgalmi és tevékenységi kimutatásai alapján a jelentés a következő összesített adatokat közli:

	1943.	1942.
a) ügyszám:	38.440	37.591
b) óvás:	21	65
c) megindult örökösödési ügy:	16.209	15.973
d) bírói megbízás:	150	284
e) másolathitelesítés:	44.399	46.592
f) fordítások:	1.483	1.709
g) magánbeadvány:	3.436	3.024

ad. a) az ügyszámok részletezése:

Közjegyzői kényszer alá eső:	2.015	2.125
Egyéb okirat:	5.988	5.445
Halálesetre szóló intézkedés:	2.401	2.050
Névaláírás hitelesítés:	23.485	23.431
Egyéb tanusítvány:	4.243	4.276
ebből a Te. 56. §-a alapján kiadott tanusítvány:	3.707	3.742
melyből szegényjogos:	1.655	2.040
Letét:	300	261
Közokirattá minősített magánokirat:	8	3

ad. c) az örökösödési ügyek részletezése:

Az eljárás megindult:	16.209	15.973
Az előző évről maradt:	2.980	2.560
Feldolgozandó volt:	19.189	18.533
Ebből befejezve:	16.300	15.553
Folyamatban maradt:	2.889	2.980
Örökösödési bizonyítvány:	58	47

A gondosan egybeállított jelentés befejező részét itt adjuk:

„Jelentésünknek ezzel a végére is értünk. Nehéz időkben leélt esztendőről számoltunk be, a jelek szerint még nehezebb időknek nézünk elébe. De bizodalunk az Isten irgalmában, jóságában és igazságosságában reményt nyújt arra, hogy egyszer csak vége lesz ennek a világegésnek is és újra kiderül a viharfelhős, zivataros égbolt felettünk: Magyarország pedig továbbra is élni fog és életéből méltóan fogják kivenni a részüket hasznos, lelkiismeretes, áldozatos munkásságukkal a királyi közjegyzők is.“

A közgyűlés a jelentést — a titkárnak elismerő köszönetét nyilvánítva, — egyhangulag elfogadta. Hasonlóképpen határozott a közgyűlés a Tárczay Rezső dr. által előterjesztett pénztári számadások, számvizsgálói jelentés és a költségvetési előirányzat tárgyában is.

A tárgysorozat következő pontjaként az új választásokat ejtették meg s ezek eredménye a következő: elnök *Lázár Ferenc dr.*, elnökhelyettes *Körössy Bertalan dr.*, titkár *Meizner László dr.*, választmányi rendes tagok: *Barcs Ernő dr.*, vitéz *Fekete László dr.*, *Hedry Aladár dr.*, *Krenner Zoltán dr.*, *Szemerjay-Petrán Tibor dr.* és *Tárczay Rezső dr.*, póttagok: *Szentiványi Géza dr.* és *Szilléry Péter dr.* A felsőházi tag választásra a közgyűlés elektorokkul *Lázár Ferenc dr.* és *Barcs Ernő dr.*-t választotta meg. A megválasztott tisztikar és választmány nevében *Lázár Ferenc dr.* köszönte meg a közgyűlés bizalmát s tett ígéretet a közjegyzői érdekeknek további buzgó és hűséges szolgálatára.

Az örökhangyó végakarátának tiszteletben tartása.

Irta: *Horváth István dr.* budapesti királyi közjegyzőhelyettes.

A királyi Kúria C. III. 1294—1943. számú ítéletét olvasva — utalva az alábbiakban megtárgyaltakra — az ügy rendelkező részében, mint pedig indokolásában feltűnő intézkedéseket tartalmaz s ennél fogva ez az ítélet — amennyiben a gyakorlatban irányadóul tekintetnek sok szempontból jogbizonytalanságot eredményezhetne.

Az ítéleti tényállás szerint „az örökhangyó többek előtt külön-külön olyan kijelentéseket tett, hogy vagyonát dédunokáinak, a vagyon haszon-

élvezeti jogát pedig unokájának hagyja, — olyan nyilatkozatot azonban nem tett, hogy kijelentésével szóbeli végrendeletet akart tenni“.

Az itt vázolt tényállás szerint nem tehető vitássá, hogy az örökhagyó a megtett nyilatkozatával nem alkotott érvényes szóbeli végrendeletet, mert — a felsorolható egyéb alaki hiányok mellett — azt sem jelentette ki, hogy „nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni“, bár végakarátát előadta. —

Az unoka — ki törvényi öröklés esetében örökölt volna, — miután a közjegyző figyelmeztette, hogy „az örökhagyó végakarátának ez a kinyilatkoztatása nem joghatályos“ — tiszteletben tartani kívánván örökhagyó végakarátát, a fenti nyilatkozatot szóbeli végrendeletnek elfogadta. A kúriai ítélet szerint „az osztályegyezség“ ennek megfelelően jött létre. —

Az unoka hitelezője pert indít az örökösök (dédunokák) ellen azon a címen, hogy „a hagyatéknak az ő részükre történt átadása az ő kijátszását, a fedezeti alap elvonását eredményezte“. — A Kúria helyt ad a keresetnek.

Nem vitás az — amint már fennebb is mondtam, — hogy alaki szempontból nem jött létre kifogástalan végintézkedés. Ezt az ítélet indokolása ki is fejti.

Más szempontból azonban szóvá kell tennünk az ítéletből folyó következtetéseket. Az ítélet elsősorban azt, aki végrendelet nemlétében örökölné, — ebből a szempontból helyesebben — azt, aki *a végrendelet megtámadására jogosult* — el akarja zárni attól a jogától, hogy — miután az érvénytelenség nem vehető hivatalból figyelembe — az érvénytelen végrendeletet is érvényesnek ismerhesse el. (4745/1902. Dt. 3. f. XXIV. 101.).

Másodsorban — s ez nagyon fontos körülmény — az ítélet a hagyaték átadását „osztályegyezségre“ alapítja. A közölt ítéleti tényállás alapján itt — szerény véleményem szerint — nincs osztályegyezségről szó, hanem — miután a *megtámadásra jogosult* az érvénytelen végrendeletet érvényesnek ismerte el, — a hagyatéknak végrendeleti öröklés jogcímén való átadásáról. — Itt nem kötöttek a felek a törvényi öröklés szabályaitól eltérő, vagy pedig — a végrendelet félretételével — a végrendelet intézkedéseitől különböző megállapodást. — Önmagában az a tény, hogy az érdekelt a végrendeletet érvényesnek elismeri, osztályegyezségnek nem minősíthető. — Bár az egész ítélet — az indokolásból megállapíthatóan — a képzelt osztályegyezségben akarja megtalálni alapját. —

Az indokolás szerint az unoka „az örökhagyóhoz való családi viszonyánál fogva nem lehetett kétségben atekintetben, hogy az örökhagyó hagyatékában egyedül őt illeti a törvényes lemenő öröklési jog, — a kir. közjegyző pedig felvilágosította őt oly irányban, hogy az örökhagyó tulajdonképpen nem tett szóbeli végrendeletet“. Ez azonban — a *végrendelet megtámadására jogosult* — unoka álláspontját csak erősíti, mert bár tudatában volt annak, hogy jogszabályaink szerint nem jött létre érvényes szóbeli végrendelet, azt ő ennek ellenére érvényesnek ismerte el. —

A megtámadásra jogosult fél jogi helyzetét illetően a Kúria állandó gyakorlata szerint ugyanis az, aki a hagyatéki tárgyaláson a végintézkedést érvényesnek ismerte el, oly okból, melyet a végrendelet érvényességének elismerésekor már ismert —, a végrendeletet nem támadhatja meg (Kúria

3621/1929.). Az az örökös, aki a hagyatéki tárgyaláson a végrendeletet elfogadta, azt per útján meg nem támadhatja, ha a hagyatéki tárgyaláson már ismerte azt a tény, melynek alapján a végrendeletet keresetében megtámadja (3019/1910. MJ. Dt. V. 14.). Vagyis e jogterületen az életben levő jogszabályaink strikt rendelkezést tartalmaznak, mely szerint az érvényesnek elismert — bár kellékhányos — végrendelet érvényessége az elismerés időpontjakori tényállás szerint meg nem támadható. —

Az elismeréssel azonban nem létesült osztályegyezség, mint ahogy azt a hivatkozott ítélet megállapítja, de nem létesült ajándékozás sem — bár az indokolás erről tesz említést, — hanem itt csupán és kizárólag a hagyatéknak végrendelet alapján való előörökléséről van szó. —

Továbbmenve az ítélet — miután vagyónátruházást vél megállapítani — ezt a vagyónátruházást a hitelező követelésének kijátszása végett létesített és a jóerkölcökbe ütköző ügyletnek minősíti, — holott elismeri azt, hogy joga lett volna az alperesek apjának (az örökhagyó unokájának) a hagyatékot visszautasítani. S itt kerül az ítélet önmagával ellentétbe. Célja ugyanis az, hogy az unoka (a megtámadásra jogosult) hitelezőjét biztosítsa, — nehogy az előbbi „a jóerkölcökbe ütköző ügyletével“ elvonja a hitelezőtől a kielégítési alapot, — viszont állítja, hogy az unokának joga lett volna visszautasítani. — A visszautasítással azonban ugyanaz a jogi helyzet állott volna elő, mint a kellékhányos végrendeletnek az elismerésével. Ugyanis a 17. számú jogegységi döntvény indokolásában kifejtett elvekből következik, hogy „az örökös, ha tartozása van is, jogosult a hitelező érdekeire tekintet nélkül az örökséget visszautasítani“.

A közjegyzői gyakorlat szempontjából a fennebb vázolt ítélet dilemma elé állíthat bennünket. Nekünk ugyanis élő jogszabályaink szerint a jogban járatlan ügyfelet fel kell világosítanunk jogi helyzetét illetően. — Nevezetesen a konkrét ügyben fel kellett hívni az érdekelt örökös figyelmét arra, hogy az örökhagyó végintézkedése kellékhányos formában jött létre s ennek folytán a végrendelet megtámadható (ezt a figyelmeztetést az eljáró közjegyző meg is tette). — Továbbmenve azonban, ha a megtámadásra jogosult fél előttünk mint a hagyatékot tárgyaló közjegyző előtt oly kijelentést tesz, mely szerint ő az örökhagyó végakarátát — bár az kellékhányos végrendeleten alapszik —, tiszteletben akarja tartani —, a jogszabályok ismeretében neki csak azt a tanácsot adhatjuk, hogy erre joga van. — Így két jogszabály konkrálván, — nehéz lenne a tanácsadás. —

Másrészt, ha a bírált ítéletben elfoglalt jogi álláspont győzne s állandósulna a bírói gyakorlatban, ezáltal egy igen különös s szokatlan jogszabály statuáltatnék. — Nevezetesen azáltal, hogy ha a hitelező érdekében az örökösnek elfogadó nyilatkozatot kellene tennie —, a „joggal való élésre“ kötelezette az örökös, — márpedig az mindenkinek egyéni választásától függ, hogy él-e a jogával vagy nem. —

Állampolgárság és idegenek öröklése a felszabadult erdélyi részekben.

Irta: ifj. Rápolyi Nagy Jenő dr. kir. közjegyzőhelyettes.

A Közlöny múlt évi 12-ik számában kolozsvári kamaránk évi jelentésében megemlítette azon nehézségeket, amelyek a hagyatéki tárgyalások befejezése, — hagyatékok átadása és annak telekkönyvi beszavatolása tekintetében a címben említett két kérdés tekintetében akadályul szolgálnak. A kamara jelentésében nagyon helyesen fejtette ki mindezek káros következményeit. A magam részéről jó szolgálatot vélek teljesíteni, amidőn a kamara által felsorolt káros következmények mellett még rá kívánok mutatni a 18.900/1941. M. E. és a 280.000/1941. M. E. rendeletekben fennálló ellentétekre.

I. Első sorban az állampolgárság kérdésével kívánok foglalkozni. A 18.900/1941. M. E. rendelet 2. §-ának értelmezése tárgyában Tolnay Lajos dr. marosvásárhelyi kir. közjegyző úr az Igazságügy Miniszter úrhoz fordult. Ezen beadványra az Igazságügy Miniszter úr T. 572/628—1942. I. M. I. szám alatt a következőket közölte: „Ha valamely hagyatékhöz a keleti és erdélyi országrészen fekvő mező, vagy erdőgazdasági ingatlan tartozik, a hagyatéki eljárás során az ilyen ingatlanra vonatkozóan örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány kiadásához szükséges, hogy a bizonyítvány kiadását kérő fél az 1894: XVI. t.-c. 99. §-ában említett körülményeken felül magyar állampolgárságát, vagy azt igazolja, hogy az ingatlan megszerzésére a Földművelésügyi Minisztertől az 1940/1941. M. E. rendelet 4. §-ának megfelelően engedélyt kapott. A 18.900/1941. M. E. r. 2. §-a tehát eltérően a 18.800/941. M. E. r. 27. §-ától nem csupán nyilatkozatot kíván a féltől, hanem kifejezetten a magyar állampolgárság igazolását kívánja meg. Élők közötti ügyleteknél valóban sok nehézséget támasztana, ha a szerző fél állampolgársága tekintetében minden esetben okiratszerű igazolás kívántatnék meg. Örökösödési eljárás tekintetében azonban a dolog természete szerint nagyobb körültekintés érvényesítendő és az örökösödési és hagyományi bizonyítvány elnyerése végett — ha az mező- vagy erdőgazdasági ingatlanra vonatkozik — az állampolgárságnak megfelelő okiratok bemutatásával való igazolása szükséges. Az örökösödési eljárásban tehát a 18.900/1941. M. E. r. 2. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően az állampolgársággal kapcsolatosan vélelmezésnek nincs helye, azt a félnek hitelt érdemlő módon igazolnia kell.“ —

Ennek az illetékes értelmezésére vonatkozólag id. Rápolyi Nagy Jenő dr. nagysomkúti kir. közjegyző az Igazságügy Miniszter úrhoz újabb felterjesztéssel fordult, amelyben kimutatta azt, hogy a fenti értelmezés általánosít, — vagyis minden hagyatéki ügyre vonatkozik, nem csak azokra, amelyekben idegen állampolgárok vannak érdekelve, — előadta azt, hogy a fenti értelmezés mellett hagyatéki ügyet befejezni nem lehet, ismerve az állampolgársági bizonyítványok beszerzésének nehézségeit és költségeit s hogy az érdekelt örökösök azt amugy sem szereznek be. Reá mutatott arra, hogy a 18.900/1941. M. E. r. 2. §-a csak a nem magyar állampolgároknak

tiltja meg az öröklést Földművelésügyi Miniszter engedélye nélkül. Reá mutatott arra, hogy az 1940: XXVI. t.-c. 4. §-a szó szerint a következőket tartalmazza: „Mindazok a román állampolgárok, akik 1940. évi augusztus hó 30-án a visszacsatolt keleti és erdélyi területen állandó lakhellyel bírnak, hatósági intézkedés nélkül megszerzik a magyar állampolgárságot.“

Erre a felterjesztésre az Igazságügy Miniszter úr az alábbi tájékoztató rendeletet intézte a nagyváradi kir. ítélőtábla elnökéhez: „A fenti tárgyra vonatkozó korábbi T. 572/628. számú átiratomban foglaltak kiegészítésül szives tudomásulvétel és a keleti és az erdélyi országrészen működő hagyatéki bíróságok megfelelő tájékoztatása végett Méltóságoddal a következőket közlöm: — „A 18.900/1941. M. E. r. számú rendelet 2. §-ában a magyar állampolgárság igazolására vonatkozóan foglalt rendelkezés nem jelenti azt, hogy az állampolgárságot minden esetben okvetlenül a Belügyminiszter által kiállított állampolgársági bizonyítvánnyal kell igazolni. — Ez tekintettel az állampolgársági bizonyítvány megszerzésének hosszadalmaságára — aligha lenne keresztül vihető. Az állampolgárságot, amelyet egyébként a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen az örökösödési eljárás keretében mindig vizsgálni kell, — az érdekelt fél más hitelt érdemlő módon esetleg illetőségi, vagy olyan bizonyítvánnyal is igazolhatja, amelyből kitűnik, hogy lakóhelye az 1940. évi augusztus 30. napján a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészben volt, miáltal az 1940: XXVI. t.-c. 4. §-a folytán a magyar állampolgárságot minden további nélkül megszerezte. Az eset körülményeitől is függ különben az, hogy az állampolgárság igazolására az örökösödési eljárás keretében milyen adatokat vagy bizonyítékokat lehet alkalmasnak tekinteni.“

Ezek alapján örökösödési ügyekben az állampolgárság kérdését tisztázottnak lehetne tekinteni és így pl. a nagysomkúti hagyatéki bíróság elegendőnek tart olyan községi bizonyítványt, amely szerint az örökös 1940. évi augusztus 30. napján itt állandó lakhellyel birt, minek folytán az 1940. évi XXVI. t.-c. 4. §-a alapján magyar állampolgárságát megszerzte. Az Igazságügy Miniszter úr tájékoztatása alapján nyilván ez az álláspontja a többi érdekelt bíróságoknak is.

II. Az örökösödési eljárásban itt Erdélyben nagyon fontos kérdés még az idegenek öröklési kérdése. Vissza kell térnem itt is a 18.900/1941. M. E. rendelet 1. §-ára, amely szerint nem magyar állampolgár csak az esetben örökölhet a keleti és erdélyi országrészen mező- vagy erdőgazdasági ingatlant, amennyiben magyar állampolgárságot igazol, vagy azt, hogy Földművelésügyi Minisztertől ingatlan szerzésére engedélyt kapott. Ha a fél ezeket nem tudja igazolni, részére hagyatékok átadásának vagy örökösödési hagyományi bizonyítvány kiadásának nincs helye.

Ezt a rendeletet a Miniszterelnök és Igazságügy Miniszter urak együttesen 1941. évi március 14-én adták ki. Megjelent azonban 1941. év október 12-én az Igazságügyi és Földművelésügyi Miniszter uraknak 280.000/1941. F. M. számú rendelete, amely az 1940. IV. t.-c. végrehajtása tárgyában adott ki. Ennek a rendeletnek 2. §. 1. és 2. pontja felsorolja, hogy mező- és erdőgazdasági ingatlan szerzés tekintetében az idegen állampolgároknak

vagy magyar állampolgárságot kell igazolniok, vagy annak megszerzésére Földművelésügyi Minisztertől engedélyt kell szerezniök. Ezen §. 1. és 2. pontjában minden jogcímen való ingatlan szerzésre vonatkozik az intézkedés, — azonban ezen §. 3. pontja *expressis verbis* kimondja, hogy idegen állampolgárok mező- és erdőgazdasági ingatlanokat örökség útján Földművelésügyi Miniszteri engedély nélkül megszerezhetnek. — Ez a 3-ik pont kifejezetten kiemeli, hogy az öröklés címén való jogszerzés alaki feltételhez kötve nincsen. A 18.900/1941. M. E. r. 2. §-a s a később kiadott 280.000/1941. F. M. r. 2. §. 3. pontja egymásnak — szerény véleményem szerint — ellentmond, mert a később kiadott 280.000/1941. F. M. rendeletben nincsen hatályon kívül helyezve a 18.900/1941. M. E. rendelet 2. §. 2. pontja.

A felszabadult keleti és erdélyi részekben a hagyatéki ügyek tárgyalása és az átadása tekintetében a fentiek szerint tehát bizonyos fokú jogbizonytalanság van, ami a hagyatéki ügyek befejezését rendkívüli módon hátráltatja, s amiből természetesen első sorban a kir. kincstárnak van kára. Nagyon kívánatos volna, ha ezeket a kérdéseket az Igazságügy Miniszter úr a Földművelésügyi Miniszter úrral együttesen megnyugtatólag rendezné egy kiadandó rendeletben. Ez annál is inkább kívánatos, mert az egyes hagyatéki bíróságok más és más gyakorlatot követnek.

Közlemények.

Változás az igazságügyi kormány vezetésében. Magyarország kormányzója Radocsay László dr. igazságügyminisztert állásától felmentette s igazságügyminiszterre Antal István dr. volt nemzetvédelmi és propagandaügyi minisztert nevezte ki. Radocsay László dr. távozását sajnálattal veszi tudomásul a magyar közjegyzői kar, amelynek jóindulatú és őszinte barátja volt. Bár kinevezései egyidőben nem mindenben keltették fel a karban a megnyugvás érzését, utóbb azonban a kinevezéseinek arányszáma a közjegyzőhelyettesek javára annyira megváltozott, hogy már majdnem megközelítette a kar ezirányú jogszerűnek vélt elképzeléseit. A közjegyzői rendtartás reformjának előkészítése kérdésében is nagy megértéssel nyújtott a karnak támogató segítséget, sajnos azonban a már tervezetben kész és többször le is tárgyalt novellát nem sikerült tető alá hoznia. Megnyugvás e vonatkozásban a karra nézve, hogy a novella előkészítő munkálataiban az új igazságügyminiszter Antal István is részt vett s hogy ő egyébként is komoly érdeklődéssel kísérte mindig a közjegyzői problémákat. Élénk emlékezetünkben van még e vonatkozásban többek között az a nagyvonalú beszéd, amelyet Antal igazságügyminiszter a pécsi közjegyzői vándorgyűlésen nagy érdeklődés mellett tartott. Közjegyzői kérdésekben tehát nem ismeretlen területeken fog mozogni s jól esik hinnünk, hogy a közjegyzői karral és

az intézménnyel szemben tanúsított eddigi komoly jóindulatát az igazságügyi kormány vezető állásában is változatlanul fenn fogja tartani.

Áthelyezés Az Igazságügyminiszter König Sándor dr. szentgotthárdi kir. közjegyzőt saját kérelmére Szombathelyre helyezte át.

A nyugdíjintézet közgyűlése. A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézete rendes évi közgyűlését március hó 19. napján Budapesten tartotta meg. A közgyűlésről részletes tudósítást anyagtorlódás miatt a jövő számban hozunk.

Halálozás. A magyar közjegyzői karnak egyik igen tehetséges, kiváló tagja Holitscher Szigfrid dr. budapesti kir. közjegyző Budapesten ez évi március hó 19-én elhalálozott. A magyar közjegyzői kar mellett külön gyászolja őt a Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége, amelynek mintegy 13 éven át, 1905—1918-ig fáradhatatlanul munkás tagja volt. És pedig 1905-től 1910-ig, mint Charmant Oszkár szerkesztő mellett főmunkatárs s 1910. év elejétől kezdve megszakítás nélkül 1918. év október haváig mint a lapnak szerkesztője, 1912. év elejéig, mint helyettes, attól kezdve pedig, mint Budapestre kinevezett kir. közjegyző vett részt a lap szerkesztésében. Erős tehetsége, kiváló jogi érzéke, eleven írói készsége a lap előkelő jogászi színvonalát úgyszólván egymagukban biztosították, — mire annál is inkább szükség volt, mert abban az időben a lap a kartársak részéről valami erőteljesebb támogatásban alig részesült. Írásai, közleményei a kartársak körében általános érdeklődésre méltán tarthattak számot s amellet a lapnak változatosan eleven szerkesztése annak fennmaradását is komoly bázisként biztosította. A közlöny szerkesztésétől 1918-ban megvált, illetve a lap ekkor megjelenését be is szüntette. 1921. és 1923. években ugyancsak az ő neve alatt történtek kísérletezések a lap újabb megindítása irányában. Néhány szám az a felelős szerkesztése alatt meg is jelent. A lap azonban komolyabb formában megindulni nem tudott. Ez csak 1927. év elején történt meg, most már Fekete László dr. felelős szerkesztése alatt. A lap hasábjain azonban ezentúl is találkozunk Holitscher Szigfrid nevével. Különösen értékes cikke volt, amelyet „Örökösödési eljárásunk reformja“ címen e közlöny 1934. december havi jubileumi számában, továbbá, amelyet a „Végrendeleti öröklés a magánjogi törvénykönyv javaslatában“ címen a közlöny 1929. évi 1. számában írt. Jogirodalmi tevékenysége azonban nem korlátozódott e közlöny hasábjaira. Más magyar jogi szaklapok is mindig szívesen s valójában elég sokszor hozták Holitscher okos jogászi írásait. Mindezek felül még a Magyar Jogászegyletben és az Ügyvédi Körben is tartott több szakelőadást. Az országos egylet 1930. évi szegedi vándorgyűlésének egyik kiemelkedő értékű tárgya volt „Az okirati kényszer és az okiratszerkesztési jogosítvány új szabályozása“ címen tartott előadása. A közjegyzői közéletben egyébként is tevékeny részt vett mint a budapesti kamarának előbb agilis titkára, később annak elnökhelyettese. Közéleti érdekes munkásságáért a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették

ki. Temetése nagy részvét mellett folyt le s azon a közjegyzői kar tagjai közül *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag kamarai elnök vezetésével számosan jelentek meg. A kamara a gyászeset alkalmával rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyen *Lázár Ferenc dr.* meleg szavakkal parentálta el a kamara volt elnökhelyettesét. Indítványára a kamara a ravatalra koszorút küldött s a gyászoló családhoz részvétiratot intézett. A kamara az iroda részére helyettesül *Östör András* ezidőszerint még helyettesi szolgálatot teljesítő kir. közjegyzőt rendelte ki. Az elhalálózásról a kamara a következő gyászjelentést adta ki:

„A Budapesti Kir. Közjegyzői Kamara mélységes fájdalommal jelenti, hogy a kamara egyik legrégebb tagja, hosszú időn keresztül a kamara jeles titkára, majd igen kiváló elnökhelyettese, a magyar jogi irodalomnak különösen képzett kitűnő munkása *Dr. Holitscher Szigfrid* budapesti kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos, folyó évi március hó 19-én váratlanul meghalt. Szeretett kartársunkat a mai napon kísértük örök nyugovóra. Budapest, 1944. március 27-én. Erdemes működésére és kiváló munkájára mindig igaz elismeréssel gondolunk és emlékezünk.“

Az Országos Egylet közgyűlése. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete évi rendes közgyűlését Budapesten 1944. március hó 19. napján a budapesti kir. törvényszék egyik polgári tanácstermében tartotta meg. A közgyűlést a megjelenésben akadályozott *Hanny Tódor dr.* egyleti elnök helyett *Szilléry Péter dr.* alelnök vezette, aki a közgyűlést megnyitó beszédében megilletődött szavakkal emlékezett meg azokról, akik az immár hosszú évek óta tartó háború alatt polgári foglalkozásukat katonai szolgálattal voltak kénytelenek felcserélni. Különös melegséggel emlékezik meg ezek sorában a hosszabb-rövidebb ideig katonai szolgálatot teljesítő közjegyzők és jelöltekről. Sajnálattal állapítja meg, hogy a közjegyzői intézmény nem minden körben örvend annak a kívánatos rokonszenvnek, amelyet a foglalkozás jogszolgáltatási fontossága alapján megérdemelne. Örömmel említi fel azonban, hogy a közjegyzői működést a kis emberek hálás érdeklődése kíséri, akik szívesen veszik igénybe a közjegyzői közreműködést. Ebből örvendetes következtetést lehet levonni a nép fejlettebb jogi érzékére. A közjegyzői működésnek a kor követelményeivel való összhangba hozatala végett igen kívánatos volna az elavult rendtartási rendelkezések mielőbbi korszerű megreformálása.

Az Országos Egylet 1943. évi működéséről szóló jelentést *Antalfy Zsiros Aladár dr.* terjesztette elő, s abban mindenekelőtt a magyar nép törhetetlen erejébe vetett hittel bízóan várja a magyar sors beteljesedését, amely nem lehet más, mint ezer éves állami életünk folytatása. Az elmúlt év közjegyzői vonatkozásban a jelentés szerint az általános rendelkezésektől eltekintve újat nem hozott, s talán a háborús idők sem voltak alkalmasak arra, hogy a régóta időszerű közjegyzői kérdések megoldassanak. A közjegyzői karban történt személyi változásokról, a kinevezésekről, áthelyezésekről, elhalálózásokról és kitüntetésekről emlékezik meg a jelentés. Hálás köszönetet tolmácsol a jelentés *Radocsay László* igazságügyminiszternek a közjegyzői karral és az intézménnyel szemben tanúsított megértő jóindulatáért s örömmel emlékezik meg *Lutitszky Jenő dr.* államtitkári kinevezé-

séről és *Radovics Lajos dr.* osztályfőnöknek az elnöki osztály vezetésével történt megbízatásáról. A nyugdíjintézet, mint a közjegyzői kar legfontosabb társadalmi segítő szerve — a jelentés szerint — mintaszerűen működik s ezért az elismerés az elnököt *Cholnoky Imre dr.-t* illeti meg, aki a nyugdíjintézet ügyeit fáradságot nem ismerő lelkiismeretes munkával ügyszólván egymaga végzi. Elismeréssel honorálja a jelentés mindazoknak munkásságát, akik a közlöny jogászi szinten tartásához értékes cikkeikkel és közleményeikkel hozzájárultak, e megemlékezés keretében a közlöny szerkesztőjének is elismerő köszönetet tolmácsol. *Telman Sándor dr.* és *Kepes János dr.* kir. közjegyzőknek újonnan kiadott örökösödési eljárási, illetve közjegyzői díj-szabás és illetékjogi kézikönyveikről megállapítja a jelentés, hogy azokkal a közjegyzői karnak nagy szolgálatot tettek. Regisztrálja végül a jelentés a hadbavonultak segélyezésére szolgáló alap sorsát, az irodai alkalmazottak nyugdíjügyének kérdését s befejezésül megállapítja, hogy az egylet a közjegyzői kart érdeklő minden kérdésben az eseményeket figyelemmel kísérte, s a közjegyzői működés vitás problémái tekintetében a kar tagjainak útbaigazításokkal szolgált.

A pénztári jelentést *Rónay Tibor dr.* egyleti pénztáros, a számvizsgálói jelentést pedig *Cholnoky Imre dr.* terjesztette a közgyűlés elé. Mindkét jelentést e közlöny mult számában már részletesen ismertettük. A közgyűlés az összes jelentéseket egyhangúlag elfogadta s a pénztárosnak a felmentvényt megadta. *Pekker Emil dr.* indítványára elhatározta végül a közgyűlés, hogy az anyaghivatalhoz megkeresést intéz a kir. közjegyzői irodák tűzifa szükségletének a közhivatalok igényei keretében leendő biztosítása iránt.

Az országos egylet központi bizottsága a közgyűlést megelőző napon délután ülést tartott, amelynek tárgya a közgyűlés előkészítése volt.

A helyettesek egyesületének közgyűlése. A Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete, március 17. napján a budapesti kamara tanácstermében tartotta meg rendes évi közgyűlését, amelyet *Tóth Endre dr.* elnök nyitott meg. Az egyesület titkári jelentését *Östör András dr.* titkár olvasta fel. Súlyos viszonyok között gyűltek össze ismét az egyesület tagjai, hogy meghallgassák az egyesület számadását az egyesület mult évi munkásságáról, hogy új vezetőség megválasztásával biztosítsák az egyesület további zavartalan s a magyar közjegyzőhelyettesi kar érdekeit szolgáló munkásságát — állapítja meg bevezetőben a titkári jelentés. A helyettesi kar, miként a multban, most is készséggel teljesíti azt a magasztos kötelességét, hogy szükség esetén a tollat feleserélje a fegyverrel s ott végezze el a rábízott feladatot, ahova az ország és a haza érdeke állította. Az egyesület tagjai a haza iránt való ezt a nemes kötelességet az elnöktől elkezdve számosan teljesítették. Sajnálattal emlékezik meg a jelentés arról, hogy az elnök kinevezése következtében állásától megválni kénytelen s hogy vele, valamint az utóbb mult két évben kinevezett helyettesekkel egy egész helyettesi generációnak majdnem utolsó tagjai hagyják el az egyesületet. Egy olyan generációnak tagjai, amely példás kartársiasságban tartott ki mindvégig s amely az összetartásnak olyan fokáról tett tanúságot, amely példát mutathat a közjegyzőhelyettesi kar jövő nemzedékeinek. Az 1942. febr. havában meg-

tartott legutóbbi közgyűlés óta 13 helyettes nyert átlag 9 évi működés után közjegyzői kinevezést. A legutóbbi időben örvendetesen javult a kinevezések arányszáma. Amíg ugyanis az utolsóelőtti ciklusban betöltésre került 103 közjegyzői állás közül 18-at kapott helyettes, 11-et volt közjegyző, 74-et pedig ügyvéd, a most eltelt két év alatt betöltött 40 közjegyzői állás közül 22 esik ügyvédre, 18 pedig helyettesre. Joggal reméli az egyesület, hogy legalább is ez az arány a jövő kinevezések során állandóan és rendszeresen érvényesülni fog. Ennek az igazságosnak tekinthető rendszernek követéséért a magyar igazságügy legfőbb irányítójának a jelentés hálás köszönetet tolmácsolva, kéri legalább is ennek az 50—50 %-os rendszernek a jövőben való fenntartását. Kivánatos volna ez nem csak a helyettesek, hanem a közjegyzői intézmény érdekében is, mert az elmúlt évek kedvezőtlen kinevezési statisztikája következtében a jogász ifjúság részéről a közjegyzői pálya iránt egyre fokozódó részvétlenség mutatkozott s így az utánpótlás kérdése komoly veszélyben forgott, sőt forog ma is. Reméli a jelentés, hogy a kedvezőbb kinevezési rendszer s ennek a jövőben a helyettesekre nézve még kedvezőbbé válóan remélhető fejlődése ismét felébreszti a kedvet a magyar jogászság fiataljaiban a sokszor félreismert, valójában azonban fontos és szép közjegyzői intézmény iránt. A helyetteshiánnyal függ össze az is, hogy a helyettesi kar szociális helyzete javulást mutat. Ebben a vonatkozásban és általában a helyettesek érdekeinek lelkes felkarolásáért a jelentés köszönetét tolmácsolja Lázár Ferenc dr. kamarai elnöknek, vitéz Fekete László dr. és Szemerjay-Petrán Tibor dr. kir. közjegyzőknek. Beszámolt végül a jelentés arról, hogy havonta kétszer tartott az egyesület baráti összejöveteleket, amelyen a helyettesi és kari kérdéseket beszélték meg s lehetőleg orvosolták a panaszokat. Mind a titkári, mind a folytatólag előterjesztett pénztárosi jelentést a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Ugyancsak egyhangúlag ejtették meg az új választásokat a következő eredménnyel: elnök Horváth István dr., elnökhelyettes Konrád Gyula dr., titkár Nemes György dr., pénztáros vitéz Fekete Lajos dr., központi bizottsági rendes tagok Beöthy Károly dr., Cselley János dr., vitéz Gyene Sándor dr., Hirkó Boldizsár dr., póttagok Katona József dr., Szőke István dr., Vékony Béla dr. A megválasztottak nevében Horváth István dr. az új elnök, a magyar közjegyzőhelyettesi kar e tehetséges tagja köszönte meg a bizalmat.

Jogsegély egyezmény Horvátországgal. A Budapesti Közlöny idei 66. számában jelent meg a m. kir. minisztérium 790/1944. számú rendelete a Horvátországgal a jogvédelem és a polgári s kereskedelmi ügyekben nyújtandó jogsegély tárgyában. Az egyezmény negyedik fejezete 9. cikkének második bekezdése szerint a magyar kir. közjegyzők, ha bírói megbízás alapján járnak el, — tehát hagyatéki ügyekben — kézbesítési kérelmek közvetlen továbbítására illetékesek. A megkeresések az illetékes horvát törvényszéki elnökhöz kétnyelvű nyomtatványokon terjesztendők elő. A nyomtatványokat a két állam fogja egymással közölni. A közjegyzői okiratok és aláírások felülhitelesítése kérdésében az egyezmény rendelkezéseket nem tartalmaz s így e tekintetben az általános szabályok az irányadók, vagyis kölcsönösen szükséges az illető külképviseleti hatóság hitelesítése is,

Baranya vármegye közigazgatási bizottsága a közjegyzők beadványozási jogáról. E közlöny 1942. évi 10. számában a 191. és következő oldalakon részletesen közöltük Baranya vármegye árvaszékének különleges állásfoglalását a közjegyzők által jogügyletek gyámhatósági jóváhagyása, illetve azok további elintézése körül való közreműködése kérdésében. Egy adott esetben az egyik közjegyző az árvaszék határozatát fellebbezéssel támadta meg. A fellebbezett határozatot azonban Baranya vármegye gyámügyi fellebbviteli küldöttsége a 4.113/1943. számú véghatározatával „változtatlanul hagyta“ többek között a következő „megokolás“-sal:

„A 129.590/B. M. sz. rendelettel kormányhatósági jóváhagyást nyert — „Baranya vármegye gyámügyi szabályrendeleté“-nek 39. §-a értelmében a gyámoltakat és gondnokoltakat érdeklő minden oly jogügyletre vonatkozó telekkönyvi ügyben, melyekben a gyámhatóság illetékessége alá tartozó egyének az átvevők és oly esetekben is midőn a vevők önrendelkezési joggal bírnak ugyan, de a jogügylet tárgyát képező ingatlanok terhelve vannak, az eladó vagy átvevő gyámoltak és gondnokoltak érdekeinek megóvása tekintetéből a jogügylet telekkönyvi érvényesítésével, amennyiben az érdekelteknek jogügyi megbízottjuk nem volna, a tisztí ügyész bizandó meg. Minthogy az 1874: XXXV. t.-c. 55. §-a, valamint a 110.443/B. M. 1910. számú elvi jelentőségű határozat és 148.933/B. M. VIII.—a. 1911. sz. körrendelet szerint a kir. közjegyző magánfeleknek gyámhatóság előtt való képviselőtére jogosultsággal nem bír, (erre ugyanis az 1874. évi XXXIV. t.-c. 38. §-ának rendelkezése kizárólag az ügyvédet jogosítja fel), hanem a hatóságokhoz csupán beadványokat intézhet, — a kir. közjegyző jogügyi megbízottnak nem tekinthető. Ugyanis jogügyi megbízott alatt jogi képviselő, tehát kizárólag ügyvéd értendő. Jogügyi megbízott, illetve jogi képviselő a közjegyzői rendtartás szerint kir. közjegyző nem lehet, mert a közjegyzői rendtartás szabályozza ugyan a kir. közjegyző hatáskörét, azonban ezen hatáskörbe sohasem utalja az ügyfelek jogi képviseletét és nem is szabályozza az ügyfél és jogi képviselők közötti jogviszonyt. A jogügyi megbízásból eredő képviselet több, mint a beadványintézési jog. A képviseleti jog kiterjed minden ténykedésre, mely a magánfél érdekében áll, tehát többek között a jogorvoslati ténykedésre is. A kir. közjegyző azonban a fél képviseletében teljes képviseleti jogkörrel el nem járhat, s így a fél, tehát az árvaszék szempontjából a kiskorú vagy gondnokolt személy érdekeit nem óvhatja meg. Már pedig a kiskorúak és gondnokoltak érdekeinek védelme a gyámhatóság legfőbb kötelessége. Ezen jogelvben gyökerezik a 129.590/B. M. sz. 1898. rendelettel jóváhagyott gyámügyi szabályrendelet 39. §-ának fentidézett rendelkezése. Tévedésben vannak tehát a fellebbezők akkor, amikor fellebbezésükben azt állítják, hogy „az 1874. évi XXXV. t.-c. a kir. közjegyzőnek perenkívüli ügyekben képviseleti jogot adott“, mert a beadvány intézési jog nem azonos a képviseleti jogosultsággal. Az árvaszék tehát helyesen járt el akkor, amikor a fentnevezett kir. közjegyző által a felek megbízásából készített adásvételi szerződést és kérvénybeadványt gyámhatóság elbírálás céljából az 1874. évi XXXV. t.-c. 55. §-a alapján rendelkezésének pontos betartásával elfogadta, de helyesen járt el akkor is, amikor a záradékolt adásvételi szerződést a szerzett jogok telekkönyvi

érvényesítése céljából a fenti szabályrendelet 39. §-a értelmében jogügyi megbízott nemlétében — a vármegyei tiszti ügyésznek — adta ki.

A közigazgatási bizottság megokolása javarészből azonos az árvaszéki megokolással s így ezekre vonatkozó észrevételeink tekintetében mi is utalunk a fent hivatkozott közleményünkben foglalt megjegyzéseinkre. Ezekhez csupán még annyit kívánunk hozzáfűzni, hogy a beadványozás joga minden más indoktól eltekintve nem magyarázható olyan szorosán, hogy az a beadvány következtében hozandó határozat kézhezvételére nem terjed ki. Viszont a „telekönyvi érvényesítés“ is csak egy újabb beadvánnyal történhetik, amihez a közjegyzőknek jogát még a gyámügyi küldöttség is kénytelen elismerni. A „jogügyi megbízott“-nak az egész kérdésbe való beiktatása ép oly önkényes, mint amilyen tarthatatlan az egész véghatározat. Szerencsére ebben a kérdésben az utolsó szót a közigazgatási bíróság fogja kimondani, ahova az érdekelt közjegyző panaszt adott be.

A közjegyzők és helyettesek nyelvjogosítványa. Az Igazságügy-miniszter 8337/1944. I. M. VII. szám alatt a kir. közjegyzői kamarákhoz rendeletet intézett, amelyben utalt arra, hogy a közjegyzők és helyettesek nyelvjogosítványainak összeállításánál tapasztalta, hogy több közjegyző, aki helyettesi minőségében nyelvjogosítványt kapott, közjegyzővé történt kinevezése után nem kért közjegyzői nyelvjogosítványt, hanem korábbi helyettesi jogosítványa alapján ügyködik többnyire más helyen és más kamara területén. Ezzel kapcsolatban felhívta a miniszter a kamarák figyelmét arra, hogy az 1874:35. t.-c. 7. §-a szerint a közjegyző nyelvjogosítványt kinevezésével egyidejűleg vagy utóbb kaphat, azonban a közjegyző és a helyettes különböző jogállásából is következik, hogy a helyettesi jogosítványnak elvileg szűkebb terjedelme van, mint a közjegyzői jogosítványnak, tehát a közjegyző — helyettesi jogosítvány alapján nem ügyködhet. Tekintve, hogy sok közjegyző — nyilván jóhiszeműen — helyettesi jogosítvány alapján jár el, sok esetben több évtized óta, nem tesz az Igazságügyminiszter észrevételt az ellen, hogy azok a közjegyzők, akik 1944. jan. 1. előtt helyettesi nyelvjogosítvány alapján közjegyzői okiratot idegen nyelven készítettek, ezt régi jogosítványuk alapján a jövőben is megtehessek. A jövőben azonban az újonnan kinevezett közjegyzők és azok, akik 1944. jan. 1. után nyernek kinevezést s akiknek helyettesi nyelvjogosítványuk van, az illetékes kamara útján intézzenek kérelmet a közjegyzői nyelvjogosítvány iránt az Igazságügyminiszterhez s csatolják helyettesi jogosítványukat is. A kérelmet a kamara véleményes jelentés kíséretében terjessze fel. Az ilyen közjegyzők a nyelvjogosítványt minden alakítás nélkül meg fogják kapni.

Egyes erdőgazdasági ingatlanok háramlása örökösödési eljárás rendjén. Az Igazságügyminiszter 9193/1944. I. M. szám alatt az Igazságügyi Közlöny 1. számában közzétett alábbi tájékoztató rendeletet bocsátotta ki: „A visszacsatolt területeken végrehajtott földbirtokrendezéssel kapcsolatos kérdéseknek az erdőgazdasági ingatlanok tekintetében való szabályozására vonatkozó 970/1943. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1943. évi 40. szám) végrehajtásáról szóló 124.000/1943. F. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1943. évi 290. szám) 2. §-a akként rendelkezik, hogy a R. alapján visszajuttatandó (visszajuttatható) ingatlan háramlása

tekintetében a hagyatéki eljárást (póthagyatéki eljárást, örökösödési hagyományi bizonyítvány kiadása iránti eljárás) bármelyik érdekelt kérelmére, vagy a földművelésügyi miniszter megkeresésére el kell rendelni és soron kívül kell elintézni. Érdekeltnek kell tekinteni a kisajátítás óta meghalt kisajátítást szenvedettnek mindazon örököseit, akiknek az ingatlanból való öröklési joga a R. 5. §-ának (5) bekezdése értelmében megállapítható, feltéve, hogy az ingatlan visszajuttatása iránti kérelmet valamely örökös társ a 124.000/1943. F. M. számú rendelet 1. §-ának (4) bekezdése értelmében bejelentette.

A közjegyzők névjegyzéke. A közjegyzők és jelöltek új névjegyzéke elkészült, s azt a napokban már szét is küldték. Ezuttal minden közjegyzőnek és jelöltnek egy-egy példányt küldtek. Néhány példány még rendelkezésre állván, ha valamelyik kartársnak két példányra volna szüksége, a készlet korlátain belül a jelentkezőknek egy-egy példányt még expedíálhatnak. A nagy adathalmazban téves közlések nyilván előfordulhatnak, ezért a jóindulatú elnézés bizvást igényelhető. Már most helyre kell igazítanunk a közjegyző helyettesek egyesületének tisztikara és központi intéző bizottsága közlésében nyomda okokból előfordult több rendbeli tévedést. Így azt, hogy az egyesület elnöke Horváth István dr., az elnökhelyettes nem Horváth Gyula dr., hanem Konrád Gyula dr., aki viszont az intézőbizottságnak nem póttagja.

Állásközvetítések. A kir. közjegyzőhelyettesek s egyéb irodai alkalmazottak állásközvetítését a továbbiakban is a helyettesek országos egylete végzi. A megkeresések Nemes György dr. egyleti titkár, Budapest, IX., Ferencz-körút 46. címére küldendők.

Közjegyzői gyakorlattal bíró *helyettes* ideiglenes, esetleg állandó alkalmazásra keres: Dr. *Debreczeny* Dezső szigetvári kir. közjegyző. Ajánlatokat — katonai szolgálata miatt — Pécs, Nádor szálló címre kéri.

Kihirdetett törvények.

az 1944. évi V. t.-c. a családbafogadásról és a tartásról való gondoskodás előmozdítása tárgyában,

az 1944. évi VI. t.-c. a nemzeti gazdálkodás rendjét zavaró egyes cselekmények szigorúbb büntetéséről,

az 1944. évi VII. t.-c. a Pozsonyban az 1942. évi július hó 22. napján kelt magyar-szlovák társadalombiztosítási szerződés becikkelyezéséről.

Rendeletek.

95.000/1944. P. M. sz. A jövedelem és vagyonadó valamint az általános kereseti adó 1944. évi kivetése.

15.600/1944. I. M. sz. A külföldi részvénytársaságok belföldi fiókjaira vonatkozó cégbírósi illetékességéről szóló 67.600/1943. I. M. számú rendelet kiegészítése, valamint az illetékességgel összefüggő egyes kérdések szabályozása.

Joggyakorlat.*

Magánjog

4. Az örökösnek jogában áll a megnyílt örökséget elfogadni, vagy visszautasítani. Az örökösnek, még ha köteles részre jogosult is, az az eljárása, hogy a végrendeletben megnyugszik, azt meg nem támadja, nem tekinthető olyannak, amellyel megajándékozta azt, akinek javára az ő kiesése következtében örökhagyó hagyatéka a végrendelet szerint jutni fog. Aki az örökséget visszautasítja, arról feltétlenül lemond, a hagyatékából semmit sem szerzett meg, tehát a visszautasítással, a lemondással, a megtámadási jog elmulasztásával a saját vagyona rovására másnak vagyoni előnyt nem juttatott, nem ajándékozott, ennél fogva a hitelezőt, aki a követelését adóstól egyéb módon be nem hajthatja, nem illeti meg az a jog, hogy adósának azt a jogcselekményét, mely szerint az örökséget visszautasítja, megtámadhassa. Ez a szabály azonban nem vonatkozik azokra az esetekre, amelyekben az örökös az őt törvényszerint megillető örökrész felett jogügylettel akként rendelkezik, hogy öröklési igényéről egy másik személy javára lemond, mert az ilyen lemondás lényegileg az öröklési igény átruházása s mert ilyen esetben nem az öröklési igény érvényesítése, hanem az átruházás megtámadása a pernek a tárgya. Ugyancsak nem vonatkozik ez a szabály azokra az esetekre sem, amelyekben az örökös egy harmadik személlyel összejátszva, az őt megillető örökrész tekintetében olyan rendelkezést tesz, amely elég jogalapot nyújt arra, hogy a rosszbiszemű harmadik személy ellen a hitelező a követelésnek az adóstól való be nem hajthatása miatt kártérítési keresettel léphet fel. Ha tehát az örökös az érvénytelen szóbeli végrendeletet érvényesnek ismerte el, s hozzájárult ahhoz, hogy a hagyatéki ingatlanok végrendeleti öröklés címén leányának tulajdonába adassanak át, a közeli rokoni kapcsolatra tekintettel, jogügylete, amellyel az őt megillető örökséget az érvénytelen szóbeli végrendelet elfogadásával leányának engedte át, a felhívott jogszabály értelmében a hitelezővel szemben hatálytalan. (K. P. I. 231/1943.).

5. A m. kir. Kúria 582. számú elvi határozata szerint *utóörököst csak az örökhagyó és az is csak végrendeletben, örökösödési, vagy halálesetre szóló ajándékozási szerződésben nevezhet*. Ha tehát a végrendeleti örökösök a végintézkedés félretételével az osztályos egyességben akként állapodtak meg, hogy az egyik testvér öröklí az egész hagyatéki ingatlant, a másik testvér utóöröklési jogával terhelten, és a megállapodásban foglalt fenntartással, az örökösök között létesült megállapodás nem minősíthető utóöröklésnek, hanem élők közötti jogügylettel létesített dologi várománynak,

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“ és „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

mint az örökösnek jutó ingatlanra vonatkozó tulajdonjogi korlátozásnak, mert az örökösök az ismertetett megállapodással csak azt az időpontot határozták meg, amelytől kezdve és azt a feltételt, amelynek bekövetkezése esetén az ingatlan illetőség tulajdona az utóörökösnek feltüntetett testvért fogja megilletni. Minthogy a dologi váromány telekkönyvi feljegyzésére egyébként az utóöröklésre vonatkozó jogszabályok megfelelően alkalmazandók, a telekkönyvi rendtartás 52. §. d) pontja, a 131. §., valamint a 74. számú teljesülési határozatra tekintettel nem volt akadálya annak, hogy a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg a megállapodásban foglalt tulajdoni korlátozás a telekkönyvbe bejegyeztessék. (K. Pk. V. 1570/1943.).

6. A megállapított tényállás szerint örökhagyó kijelentette, hogy neki mindegy, hogy írásbeli vagy szóbeli végrendeletet tett-e. Mert ekként azt, hogy rendelkezését *szóbeli végrendeletnek* kívánja tekinteni, határozottan nem jelentette ki, sőt ellenkezőleg abból a körülményből, hogy nem tett kifogást az ellen, hogy szóval tett végrendelezési nyilatkozatát a községi jegyzők írásba foglalták s az örökhagyó ezt az okiratot alá is írta, arra kell következtetni, hogy az örökhagyó írásbeli végrendeletet akart tenni, miért is az alaki kellékek hiánya miatt érvénytelen írásbeli végrendeletet az 1876: XVI. t.-c. 19. §-a értelmében szóbeli végrendeletnek tekinteni nem lehet. (K. P. I. 791/1943.).

7. A közjegyzői okiratba foglalt osztályegység egyes nyilatkozatainak alakjából és tartalmából kétségtelen, hogy örökhagyó és gyermekei között az öröklés kérdésében kétoldalú jogügylet jött létre, mert az örökhagyó hátrahagyandó vagyonáról lekötélezési szándékkal rendelkezett és rendelkezését a kedvezményezettek elfogadták. E nyilatkozatok tehát *öröklési szerződést* létesítettek arra való tekintet nélkül, hogy a szerződő felek azt öröklési szerződésnek nem jelölték meg. Bár az öröklési szerződés nem korlátozta az örökhagyót abban, hogy vagyonáról élők között rendelkezhessek, azonban a szerződés megkötését célzó rendelkezést — már pedig az ingyenes elidegenítés nyilván ez alá a tekintete alá esik — a kedvezményezettek terhére nem tehetett. Mert pedig az átruházási szerződés alapján történt szerződések nyilván ingyenesek, azok hatálytalanítása jogszerűen történt. (K. P. I. 2201/1943.).

8. Az örökös örökhagyó után várható örökrészéről okiratban lemondott s így öröklési joga attól feltételezetten, hogy örökhagyó a lemondást elfogadta, megszűnt. Ez a tudomásvétel alakszerűséghez kötve nincs s történhetik az nem csak írásban, hanem szóval, vagy az elfogadásra utaló magatartással. Az hogy örökhagyó a *lemondási nyilatkozat* kelte után vagyonát elajándékozta, az elfogadásra utaló magatartás, tekintettel oly tartalmú tanvallomásra is, hogy örökhagyó az ajándékozást azzal indokolta, hogy örökösét örökrészére nézve már kielégítette. Ilyen tényállás mellett a lemondó örökös az öröklésből kiesvén az ajándékozást kötelelő rész sérelme címén sem támadhatja meg. (K. P. I. 2465/1943.).

9. Örökhagyó akarata *szóbeli végrendelet* alkotására irányult s végakaratainak írásbafoglalása csak azért maradt el, hogy annak a tartalmát a tanúk el ne felejtsék. Az örökhagyó azzal, hogy végakaratait tollba mondta

s az ekként készült irást aláírta nem tért el attól a kijelentett szándékától, hogy a szóval tett nyilatkozatát kívánja végrendeletnek tekinteni. Ennélfogva örökhagyó szóbeli nyilatkozatát kell végrendeletnek tekinteni s minthogy annak megtételénél az 1876. évi XVI. t.-c. 15. §-ában előírt alakszerűségek betartottak, meg kellett állapítani, hogy örökhagyó érvényes szóbeli végrendeletet alkotott. (K. P. I. 2567/1943.).

10. Az örökösöknek az örökhagyó halála s az örökség megszerzése után elkövetett cselekményei közül egyedül az olyan cselekmény alkalmas az öröklésre a törvényen alapuló érdemtelenségnek a megállapítására, amely szándékosan és a büntetőtörvénykönyvbe ütköző módon arra irányul, hogy az örökhagyó végintézkedésének teljesítése megghiúsíttassék. Az alperes állított cselekményei pedig ezen a körön kívül esnek, tehát az *öröklésre való érdemtelenségnek* megállapítására valóságuk esetén sem vezethetnek. (K. P. I. 2522/1943.).

11. A *jászkun minőség* megállapításánál a házastársaknak a házasságkötés után volt állandó települési helyük az irányadó s ha ez jászkun területen volt, vagy legalább is a település lényeges ismérveit illetően ott is volt, a közszerzemény kérdésében a jászkun jogszabályokat kell alkalmazni. (K. P. I. 2857/1943.).

12. A *szóbeli végrendelet* érvényességéhez nem szükséges, hogy a végrendelező a törvény szavaival jelentse ki, hogy szóbeli végrendeletet kíván tenni, hanem elegendő, ha azt, hogy szóbelileg kíván végrendelezni és hogy szóbeli nyilatkozatát végrendeletnek tekintette, a fennforgó körülményekből kétségtelenül meg lehet állapítani. Az irányadó tényállás szerint örökhagyó négy tanu előtt végrendelezni akart s végakarátát a tanuk együttes jelenlétében előszóval kinyilvánította. Írásbeli végrendeletet tenni a felperesek szerint sem akart s nyilatkozatáról az egyik felperes által készített feljegyzést alá sem írta. Mindezekből okszerűen következik, hogy örökhagyó végakarátának a négy tanu előtt előszóval történt kinyilatkoztatásával szóbeli végrendeletet kívánt tenni és szóval tett nyilatkozatát végrendeletnek tekintette. (K. P. I. 3252/1943.).

13. Az a tény, hogy a betétkönyvet a felperes nevére állították ki, csak arra utalhat, hogy a betétkönyv felperes atyjának haláláig az ő letétében maradt, azt kell következtetni, hogy az *ajándékozás szándéka* valósult meg és az át nem adott vagyontárgy az anya haláláig a szülők közös tulajdona volt, az anyáról pedig az ő egész vagyonát öröklő apára szállott. (K. P. I. 1563/1941.).